

Prof. J. L. Hromádka osmdesátiletý [1969]

[poznámka autora: „Napsáno pro Svobodné slovo a odevzdáno (dr. Dobešovi) 3. 6. 1969. Bez mého souhlasu upravil dr. Dobeš (asi).“]

[původní autorova verze]

červen 1969

Ve zcela podivuhodné svěžesti se dožívá svých osmdesátin po celém světě známý profesor Josef Lukl Hromádka, jedna z největších myslitelských osobností českého (vlastně moravského) původu v tomto století. Narodil se 8. června 1889 v Hodslavicích (v rodišti Palackého) v rodině luterského (augsburského) vyznání. Po dokončení středoškolských studií se rozhodl pro teologii; odešel nejprve do Vídně, pak do Basileje, do Heidelbergu a do Aberdeenu) (česká evangelická teologická fakulta neexistovala.) byla založena až v republice z usnesení Národního shromáždění ze dne 8. dubna 1919, přestože návrh na její zřízení byl podán již r. 1904 a přestože navazoval na snahy o více než sto let starší). Stal se vikářem na Vsetíně a po čtyřech letech přešel do pražského salvátorského sboru. Tehdy se pustil do studia filosofie (u profesora Františka Krejčího), které po přerušení a návratu z války dokončuje v témž roce, kdy je také povolán jako mimořádný profesor systematické teologie na nedávno zřízenou Husovu bohosloveckou fakultu, jeho dosud nevydaná habilitační práce „Masarykova filosofie náboženství a předpoklady vědecké dogmatiky“ vychází spolu s několika dalšími málo známými texty teprve v těchto dnech v nakladatelství Kalich. („Pravda a život“).

Od té chvíle se stává stále výraznější postavou českého duchovního kulturního (vůbec veřejného) života. Nejen svým vzděláním, ale i bytostným zaměřením daleko přesahuje hranice svého profesionálního oboru. Už jeho nástupní přednáška o problému pravdy v teologickém myšlení je filosoficky jedním z nejzajímavějších českých příspěvků k pojetí pravdy. Je však zároveň pozoruhodným nárysem základů pro vybudování dosud chybějící reformační filosofie, kterou ve svém hlavním spise „Křesťanství v myšlení a životě“ (1931) označuje za základní otázku protestantské teologie. Obecnou pozornost vzbudila již v r. 1925 jeho knížka „Katolicismus a boj o křesťanství“, která v době silných protikatolických nálad hledala porozumění, pro nejlepší stránky katolictví. Kniha „Masaryk“ (1930) zůstala dodnes nejhlubším rozbořením této velké postavy posledního sta let českých dějin. Byl to ostatně právě Masaryk, který Hromádku vedl i v jeho angažovanosti ve veřejných záležitostech, v jeho zájmu o sociální otázky, o dělnictvo, o předrevoluční a potom i revoluční Rusko atd. Jeho politická orientace byla vždy ovšem levější než Masarykova a vedla ho už před válkou nejednou k přímé spolupráci s komunisty a levými socialisty, zvláště intenzivně v době obrany proti fašismu v třicátých letech. Jeho značná exponovanost na této rovině si vynutila v roce 1939 jeho odchod do Spojených států, kde zůstává až do léta 1947, kdy je už prakticky rozhodnuto o dalším politickém vývoji naší společnosti; na druhé straně mu však předválečné styky s předními komunistickými politiky, smysl pro revoluční přestavbu společnosti a dějinně-politické odhady dovolují rychlou orientaci v nové situaci po únoru 1948. Jeho jednoznačné rozhodnutí pro novou cestu, vnějšně podtržené jeho členstvím v Ústředním akčním výboru Národní fronty, bylo logickým krokem člověka, který se o několik měsíců dříve vědomě vrátil domů, protože tady viděl své hlavní působiště. Méně logické už bylo, když se v letech padesátých a zejména

šedesátých nechal prakticky zcela vytlačit z domácího veřejného života a kdy svou podivuhodnou energii a neustávající aktivitu přenesl téměř výhradně na mezinárodní pole. Vedlo to i k částečné jeho izolovanosti od domácího vývoje a příliš prostředkované informovanosti o tom, co se u nás děje. Toho nelze dost litovat; byla to chyba nejen pro něho samotného – je až s podivem, jak rychle se dovedl loni znovu orientovat – ale především pro kulturní a duchovní život celé naší společnosti. Jeho skutečný přínos byl překryt neosobními nánosy a dnes musí být s velkým úsilím znovu odhalován. Je to velký člověk a velký myslitel, jeden z mála, kteří mezi námi žijí. Nemusíme jít ve všem jeho cestami, ale nemůžeme v něm nevidět jeden z rozhodujících orientačních bodů pro život a pro svou práci i v budoucnosti. V dějinách lze jít kupředu jen tak, že se ustavičně vracíme k tomu nejpodstatnějšímu a nejlepšímu z minulosti, že se v kritickém úsilí pokoušíme naplnit a snad i překonat cíle těch, které jsme si zvolili za své předchůdce a učitele. J. L. Hromádka mezi nimi nebude chybět.

[otištěná verze]

J. L. Hromádka osmdesátiletý

Ve zcela podivuhodné svěžesti se dožívá osmdesátin po celém světě známý prof. Josef Lukl Hromádka. Narodil se 8. června 1889 v Hodslavicích – v rodišti Fr. Palackého v rodině luterského vyznání. Po studiích teologie v cizině – česká evangelická fakulta byla založena až v Čs. republice 8. dubna 1919 – se stal vikářem na Vsetíně a přešel do pražského salvátorského sboru.

Pustil se do studia filosofie u prof. F. Krejčího a dokončil je po návratu z války v témž roce, kdy je povolán jako mimořádný profesor systematické teologie na nedávno zřízenou Husovu teologickou fakultu. Stal se výraznou postavou českého duchovního a kulturního života. Nejen vzděláním, ale i bytostným zaměřením daleko přesahuje hranice svého profesionálního oboru. Napsal knihu o TGM, která zůstává stále nejhlubším rozbořením této velké osobnosti. Byl to ostatně TGM, který Hromádka ovlivnil v jeho angažovanosti ve veřejných záležitostech, v jeho zájmu o sociální otázky, o dělnictvo, o předrevoluční a potom i revoluční Rusko atd. Jeho politická orientace byla levější než Masarykova a vedla ho už před válkou nejednou k přímé spolupráci s komunisty a levými socialisty, zvláště intenzivně v době obrany proti fašismu v třicátých letech.

Značná exponovanost v této oblasti si vynutila v roce 1939 jeho odchod do USA, kde zůstal až do roku 1947, kdy je už rozhodnuto o dalším politickém vývoji v naší společnosti. Předválečné styky s komunisty a socialisty, smysl pro revoluční přestavbu společnosti a dějinně politické odhady mu dovolují rychlou orientaci v nové situaci po Únoru 1948. Jeho jednoznačné rozhodnutí pro novou cestu, vnějšně podtržené členstvím v ústředním výboru Národní fronty, bylo logickým krokem člověka, který se vrátil domů, protože tady viděl své působiště. V pozdějších letech ustoupil z domácího veřejného života a svou podivuhodnou energii a neutuchající aktivitu přenesl téměř výhradně na mezinárodní pole. Za své dílo byl vyznamenán Řádem práce, Řádem republiky. Čs. cenou míru a Leninovou cenou Za upevnění míru mezi národy.

J. L. Hromádka je velký člověk a velký myslitel. Nemusíme jít ve všem jeho cestami, ale nemůžeme v něm nevidět jeden z orientačních bodů naší cesty. V dějinách lze jít kupředu jen tak, že se ustavičně vracíme k tomu nejpodstatnějšímu a nejlepšímu z minulosti, že se v kritickém úsilí pokoušíme

naplnit a snad i překonat cíle těch, které jsme si zvolili za své předchůdce. J. L. Hromádka mezi nimi nebude chybět.